

nyètaa sòngò

mali kònò

- n'i y'a san butigi la, walima balikukan baarada mògòw fè, gafe kelen : mali wari dòròmè 30 (150 FM)
- n'a cira i ma posite la, gafe kelen : mali wari dòròmè 35 (175 FM)
- n'i y'a san kelen bakuruba san, a bè ci i ma posite la : mali wari dòròmè 130 (650 FM)

jamana minw ni mali bè nyögòn kérè fè

- gafe kelen : mali wari dòròmè 60, walima sefa wari dòròmè 30 (300 FM, walima 150 FCFA)
- san kelen bakuruba : mali wari dòròmè 200, walima sefa dòròmè 100 (1000 FM, walima 500 FCFA)

afiriki jamana wèréw ani èròpi

- gafe kelen : mali wari dòròmè 80 (400 FM, wali 200 FCFA, wali 4 FF, wali US\$ 1)
- san kelen bakuruba : mali wari dòròmè 280 (1400 FM, wali 700 FCFA, wali 14 FF, wali US\$ 3)

jamana tòw

- gafe kelen : mali wari dòròmè 160 (800 FM, walima US\$ 2)
- san kelen bakuruba : mali wari dòròmè 500 (2500 FM, walima US\$ 6)

nyetaa labò jèkulu

labòbaga jèkulu

adama berete, faso balikukan nyémögòso kuntigiba
adama wani, kanko nyinini bolofara nyémögò
beréhima dunbuya, balikukan bolofara nyémögò
sira jòpu, musow ladaamuli bolofara nyémögò
mamadu keyita, gafe dilan yòrò nyémögò

sèbènlabèn jèkulu

nyémögòba	berehima dunbuya
nyémögò dankanw	kalilu tera
	musa ture
	cèeni bala
	solomani mènta

dilanbagaw

alu umaru kantè
cèeni bala
mahamani sise
mamu dantè
dawuda fònba

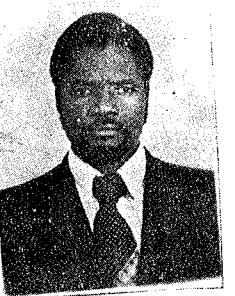
nataliye dilanbagaw ni ja talaw

adama mariko
amadu sanögò
sumana kuwata
ibrahima garaba sise
marisèlèn jara

jènsènbaga

hama mayiga

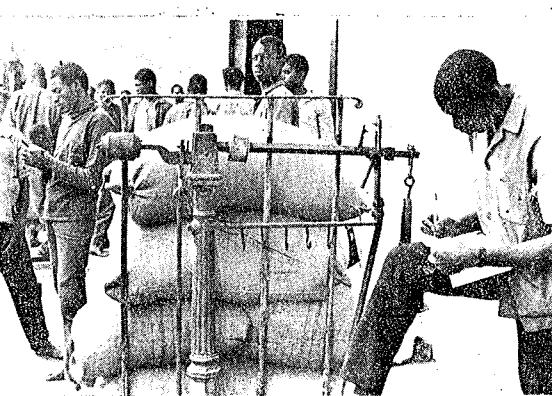
kankow ni dònkok

Balikukalanden jolen jòyòrò

Dinyè jamanaaw ka jèkuluba min ka baara nyèsinnen bè dònko ni kalan-ko sabatili ma, ko INESIKO, o ni Mali Balikukalansoba ye lajè dò sigi salon Kita, balikuw ka yèrè yiriwa siraw kan. Jamana caman ka cidew nana lajè in na, a jirala min sen fè k'a fò ko jòyòròba ka kan ka di balikukan ma faso jòli n'a taabolow la.

A san tan ni naani ye nin ye, balikukan bérè-bérè daminèna an fè Mali la yan. Bi, Mali mara tè yen baliku-kan tè yòrò min na ; Mali sénèkèbaarada (Operasòn) tè yen, min ma balikukan nafa faamu. Balikukalanso min bè Mali kònò, a ka ca ni 4.000 ye ; balikukalanden ka ca ni mògò 60.000 ye, cè fara muso kan. U bè se sèbènni na, u bè se kalanjè ni jate la faso kan caman na, i n'a fò bamanankan, fulakan, marakakan, kadòkan, kòròbòrò-kan, burudamèkan, bosokan.

Yali balikukan ka kan ka dan sèbènni ni kalanjè dòròn ma faso kanw na wa ?

Yali balikukan ka kan ka dan sòrò yiriwali dòròn ma wa ?
Kabini tuma jan, jaabi sòròla nyininkali ninnu na Mali kònò.

Kalanden jolen minw ye san fila kè balikukan na ka tèmè, olu bè ka wale minw kè u ka duguw la, o bè kuma in sèmèntiya. U ye tònw sigi u ka duguw la, ka jèkafò kè lada ye, k'a don dugu kunkankow nyénabòli ni dugu ladonni konyuman na.

Balikukalanden mana se sèbènni ni kalanjè ni jate la, o ka kan ka nafa de nyè a ye a yèrè ka dinyèlatigè ni jamakulu mumè fana ka dinyèlatigè sabatili la. Balikukan ye nyè sòrò kosèbè Mali dugu o dugu la (Nankòròla, Sanjanbugu, Batimakana, Suggula...) n'i sera yen bi, i bè wale nafarna caman ye : dugudenw yèrè b'u ka sannifeere konyèw bée nyénabò u yèrè ye, mògò si t'u nanbara tugun, u bè jíggiso ni dògòtòròso ni kalanso jò.

Kalanden jolenw bè tònò min sòrò sannifeere la, u t'o tinyè tugun nyènajè fu la, u b'a don dògòtòròfuraw la, u bè kolon sen, u bè sénèkèminèn w ri nògòw san.

Dònniya ni fèerè kòrò minw tun b'u kònò, balikukan y'olu yiriwa ka taa a fè. Dugu numukè yèrè bè misidaba suguya caman dila, a ni minèn misènnin caman. Kalanden jolenw yèrè bè nògò dow dila u yèrè ye, k'u don konyuman fana forow la.

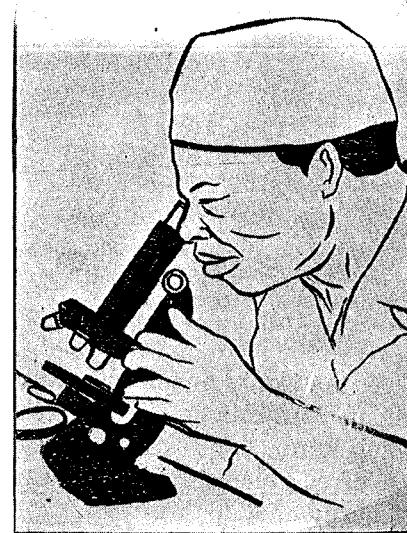
Balikukan bè jama hakili dayèlè, k'u dèmè ka dinyè ko caman faamuya. Ni mògò kalanna, i b'i se dòn, i b'i ta n'i bila don hadamadenya sira caman na ; i yèrè fana bè se ka hakili kura sòrò dugu ni dugudenw bée lajèlen yiriwali la.

An bè bi min na, balikukan nafa dònken don dugubaw ni dugu fitinuw bée la Mali kònò, Mali balikukalansoba fana ka baara nyuman dònken don dinyè fan tan ni naani bée la, barisa a san tan ni naani ye nin ye, a ye INESIKO ka ladiyafènba ta min tògò dalen bè Nadeshda Krupskaya la ; nyinan fana a ye ladiyafènba «Norma» ta.

O la sa, hakili jagabò ka kan ka kè, walasa ka daluya kuraw nyini balikukan sinsini na n'o wale dò ye ka faso kanw kalanni diyagoya fasoden bée lajèlen ma, ka balikukalansoba taabolo sariya dòw latilen.

Berehima Dunbuya,
Balikukan baarada, bamakò.

Kènèya sabatili baaraw kunfòlò

1- Mali kònò banaw n'u carin-cogo

Mali ye jamana ye min fiyè ka bon: kilomètèrèkènè 1.240.192. Hadamaden jate ye mògo 7.204.101 ye. Gèlèya caman bë Mali kan, i n'a fò sirabantanya, kògòjintanya, an'a bëe la belebele, jintanya, n'o ye ja nò ye. Nafolo ka dògò Mali la, balo man ca. O nò ye mun ye hadamadenw ka kènèya kan? Banaw ka ca, u tinyè nì nò ka bon, u tè furakè ka nyè.

Saya fèn o fèn bë kè dògò-tòròsow la, i b'a sòrò tila kelen bëe sata bòra bana yèlèmataw de la. Den minnu bë wolo Mali kònò, sanhi u ka san naani sòrò, kèmè o kònèla tilancè ni kò bë sa ka bò u la. Bana minnu ka ca an fè yan olu ye: sumaw, kònòdimiw, kònòboliw, bana yèlèmataw, maraw, bana, finyèbanaw, ani denmisènbanaw.

Denmisèn minnu bë sa k'a sòrò u ma san 4 sòrò ani u sata.

1- Nyòninsan - 24,1% (o kòrò ko densaya kèmè o kèmè ,24 ni murumuru sata bòra nyòninsan na).

2 - Suma (Kònònyama) - 19 %

3 - Kònòboliw - 14,5 %

4 - Balokobanaw - 5,7 %

5 - Kògòdimi - 5,4 %

6 - Sogosogòbana - 2,8 %

- 7 - Sayijè - 2,3 %
- 8 - Keteketenin - 1,6 %
- 9 - Kasaraw - 1,0 %
- 10- Janoyi (fasasaranu) . 0,6%

Bana ninnu ju ye mun ye ? Banakòtaga min bë kè kènè kan, wala nyègèn datugubaliw Jinògòlen min . Fennyenama misènwis dogotu caya.

Finyè kolonw ni fòlòkòw ni sisw n'olu bë nyèdimiw di.

Mali kònò banaw ka ca, u tinyènida ka bon. Fèrè minnu si rilen bë u kèleli kama, olu ka nyi wa ?

O jate-minè man go. K'a ta Mali faaba la n'o ye Bamakò ye, ka taa a bila togoda misènniw na, ni bana y'i sòrò ka ban, kunko de dabòra sa dè ? Bana yèrè tè min bò, a kunkow n'a musakaw b'a juyaga ka tèmè o kan .

Bamakò, i na mòbili nyini, ka yèlèn kulu la labitani. I bë jama min sòrò yen, sanhi i ka dògòtòrò sòrò ka ye, o ye ko bëe ye. I mana lajèli sòrò o la, o furasansèbèn b'i jigi kari. I bë to o warinyini n'o ma. N'o tè salamu laafiya... O ye faaba yèrè ye, ni e mògò min bë kungo jan kònò o la dun ? Dògòtòròsow man ca, fo kubeda ni kubeda. O tuma dògòtòròso sòrò man di. I man'o sòrò, fura tè

yen. Hali alikòli gansan, wala jolisiribandi gansan, o si tè sòrò. Ni min ka jankaro ka jugu k'a fò o tigi ka kan ka lada de, banabagatò caya ni kow gèlèya, fo n'i y'i janto i yèrè la.

Nin bëe kosòn, an b'a dòn ko an ka faso ka nyètaa baara fòlò ye kènèya yiriwali n'a sabatili ye jamana kònò.

A dun fòra ko kènèya de ye sòrò bëe ju ye. N'i bolo ni sen ka kènè ka ban i jigi ka nyi dinyè kònò bari ko bëe juru b'i la. Bari n'a fòra mògò si t'i dakan dòn cogo o cogo, misirimagan kènèya y'a dòn ale tè kè sofèrè ye kà mòbili boli wo.

O tuma, komin gofèrènama tèna se ka ko bëe kè, bëe de b'i janto i yèrè la. O jantoyèrèla kènèya sabatili ta sira kan dinyè kònò tònba min bë yen n'o ka baara nyèssinen bë kènèya ko ma, o tònba min n'a tògò ye dinyè kònò kènèya jabènjè (O.M.S. tubabukan na), o ye lajèba dò kè ka sira jira fàntaw jamaw la, min b'a to ni jamadanew bëe bë se ka kènèya sòrò, sanni san 2.000 ka se (an bë san 1981 la bi); o kòrò ye ko san mugan kònò bana juguw ka kèle ka ban, ka bana misènwis dògòya, ka jankarow tinyènida nagasi, ka kènèya tokunan sigi jamanaden bëe lajèba kòrò. O sira, an ko o de ma ko kènèya sabatilibaaraw kunfòlò.

2

kanko ni dònkor

N ye nin konyè ninnu min fò nin ye, Mali dama tè. A bë o cogo la Afiriki jamana bëe la, ani faantan jamana bëe. Yòrò dò kèni ka fisa yòrò dò ye, nka nin jamana bëe la, faantan niyòrò tè kènèya ko la. O kòlòsili de kèra, ni dinyè jamana yèrèmahòrònyalenw ka jétòn ka bolofara min nyèssinen bë kènèya sabatili ma, n'u b'a fò a ma Dinyè Kènèya Sabatili Tòn, o ye tònsigi kè Irisila dugu dò la kò Alma-Ata sétanburu kalo tile 12, san 1978.

Alma-Ata tònsigi y'a jira k'a fò, kènèya sabatili tè bò banantanya dama la, fo hakilisigi ni balo ko nyuman ni laafiya ka fara a kan. O de fana b'a to hadamadenya bë taa nyè jamana kònò, hèrè bë caya, nafasòròsiraw bë yiriwa. Tònsigi in y'a jira fana k'a fò baara bolodali ten k'a sòrò a kèli nafolo t'i bolo, o ye yèrènègèn de ye. O de la, u ye baara kè cogo dò sira labèn, min b'a to kènèya sabatilibaaraw bë se ka kè k'a sòrò a ma kè ni nafoloba tinyè ye. A ka kan ka kè ni jama ka dinyè ye, jama bëe k'a baara kè a kunko ye. Kènèya baara ni hadamadenya baara bëe lajèlen bëe ka kan ka jè ka kè nyògòn fè, k'a bëe lajèlen boloda nyògòn fè, k'a bëe latiimè nyògòn fè. U ye o baara kè cogo de tògò da ko Kènèya Sabatilibaaraw Kunfòlòw (K.S.K.). U y'a jira fana ni nin sira in taamana dinyè kònò, kènèya ni laafiya bë kè foroba ye yanni san 2.000 cè, n'an n'q tò ye san 19 ye. Mali tun bë tònsigi in na; a ye layidu ta k'a fò sira kura min tigèra kènèya ko la, a b'o latama walasa fàntanw ka hèrè sòrò, ka kènèya sòrò ka bana juguw sifaga Mali kònò, sanni san 2.000 cè, n'o tò ye san 19 ye.

O hukumu kònò, Faso Kènèyasira Minisiriso ye lajè caman kè walasa ka dabali tigè min bë se k'a to Kènèya Sabatilibaaraw Kunfòlòw bë se ka bò a sira fè Mali kònò. O dabali tigèra k'a boloda, fo k'a baara daminè yòrò dòw la. O dabali, an'a bolodali, ani min kèra a la ka ban Mali kònò, an da bëna se o de ma sisan.

2. Kènèya Sabatilibaaraw Kunfòlòw Baaraw.

Baara minnu ka kan ka kè

K.S.K. hukumu kònò, an bë se k'u tila kulu naani ye : saniya, banaw kùnbènni, bana misènwis fura-kèli, ani balo konyuman. A bë baju ye sòrò yiriwali min ye, an da na se o baaraw fana ma.

Saniya :

Mògò ko saniya ka fisa sanu ye. O kòrò ? Bana o bana, i b'a sòrò banakisè de b'a la. Banakisè ye fènnèyènamanin misènnin nyòròtòtòw de ye, nyè t'u ye. Nka u bë wolo ka bugun dogotu min na, o ye nògò ye. Dòw bë sòrò banakòtaga la i n'a fò kònòdimi juguw ni tògòtògòninw banakisèw, ni dimògò y'i sigi bo la ka n'i sigi sumana, u bë yèlèma suman fè, n'i y'o dun, i bë bana. Suma, o banakisè bë soso kinda la. Soso dun dogotu ye jinògòw ye. Bana caman bë sòrò ji minta fana fè, i n'a fò kònòdimi, sègèlèn, suma dòw. Nkaranga minnu bë don mògò fari n'i ka finiw la, nin bëe ye bana sabu dòw ye. O tuma na, walasa ka banakisèw yòrò janya ka bò an na an ka kan ka mun kè ?

Farikolo ni finiw jèya kama, mògò ka kan ka i kanga don o don, ka fini jèlen don i la. Bèsèya man di banakisèw ye.

Ji minta ka kan ka saniya, kòjiw ni bajiw ni jì basigilenw man nyi ; n'i b'u min, i b'u wuli wala k'u sènsèn (a kè cogo bë kibaru ni mòrò 106 la).

Dumuni dunta ka kan ka saniya a tobitò ; suman tobita man kan ka dayèlèn ka bilà dimògòw k'u bo kè a la.

Mògò sibon n'i matarafa yòròw ka kan ka furan k'u jè don o don, ka nyaman cè ka taa a bòn sununkun kan.

Dugu bòlònsenw ka kan ka saniya, k'u bin shiyèn saminyè fè, ka wolowolodingèw sen jinògòw kana jò.

Nyaman man kan ka fili yòrò bëe la, fo sununkun kèrènkerènen, dugu kò fè, k'o kè dingè ye, wala k'a kooli ni kogobolo ye.

Suturaw ka kan ka kè du bëe kònò, k'u labèn ka nyè, ka datugulan kè u la.

Sutura ni kòlòn man kan ka suruna nyògòn na.

Kòlòn yèrè da ka kan ka dila ni siman ye, k'a kè tintin ye, ka

datugu kè a la, ani ka bòlò turu a da la, juru bë dulon min na. Jibolisiraninw ka kan ka bò kòlònla, ka taa ni jinògòw ye. Bagan waaronw ka mabò kòlònla.

Nin y'a baara kunbabaw ye, an da tè se k'a bëe masòrò.

Banaw kùnbènni :

Banaw kùnbènni baara fòlò kèni ye bésèya de ye, nka o tè se k'a bëe nyè. Ni dugu min sigiyòrò kèra jida ye, o soso ko bë taa ka bolo dan. Ni finyèbana donna dugu kònò fana, fo n'a ye bëe foori ; saniya tè bëre nyè o la. O la, finyèbanaw ni marabanaw bëe n'u kùnbènni cogo don. Sosomayòrò la, mògò tè kisi suma ma, denmisènwis tè kisi kònònyama ma, fo n'i y'i yèrè tanga ka bò soso ka kinni ma, k'i da sange jukòrò, ani ka niwaki ni ta walasa hali ni sosow y'i kin, a kana kè i ma baasi ye.

N'i b'a fè i den ka kisi finyèbanaw ma i n'a fò nyòninsanw ni keteketeninw ni sensabanaw n'u nyògònnaw ma, fo i ka boloci kè.

Bana furakè :

Ni bana donna ka ban fo a ka furakè, n'o tè a tinyènida bë bonya. Nka bana furakèli fana, fo a ka kè a tuma la, n'o tè a tè foyi nyè. Nyédimi, kunkolodimi, joliw, muraw, sumaw, nin bëe bë furakè k'a sòrò a ma kè nafoloba ye, ni furakisèw ni farafinfuraw ye.

Balo ko nyuman :

Bëe y'a dòn kòngò ye bana ye ; wa n'a b'i la fana, i t'i bolo bò bana si kòrò. O tuma kènèya taamaseere fòlò ye balo ko nyuman ye. O tè dun ka fa dama ye dè, fo dunta ka dafa de. Sogò dama tè balo ye, nyò dama tè balo ye, jiriden dama tè balo ye. Fo i ka nin bëe dòonin-dòonin dun, bari balo bëe n'a ka baara don. Dòw bë yen, olu bë fanga don mògò la ; o ka ca sogo ni shò la. Dòw bë yen, olu bë fari sogo jò ; o ka ca sumankisèw la, dòw bë yen, olu bë fari lahinè ; o ka ca jiridenw ni nakofèn na. Fasa bë den minnu minè, wala miyèbana o fura tè dòwèrè ye balo ko nyuman kò.

Sòrò yiriwali :

Nin si tè bén, fo dò ka kè bolo

Bankumana sigi cogo

Ban - kuma - na.

K'a ta Kirina fo tonbakò dala min bè dègèla, Kaaba kafo kònò, anw siginyògòn w ko k'u b'o ta : - anw ma sòno ma.

O de y'a to, u ko anw ban-nakumana :

Dugu tògò na cogo filè nin ye. An ma bèn fò la, o la kèle kéra wajibi ye.

An ye kèle kèle, anw sera.

U nana cogo di ?

Ma kan - jan na - kalasa - nyègèn ma.

Dòw tora buguda la n'o tun

bè wele «kèrètisen» bawo kunun manden fangabatigi de ta ye tinyè ye. Barisa min mana se min na, o b'o minè k'o falen marifa kisè la.

O kama manden kèle bè suma, nka a tè ban (tajurusarabere ka jugu). O kèle kelen de y'a to Narena soba kéra Kamaraw sigiyòrò ye. Nka kèle fòlò diyara o Kamaraw la. U ni kululakamaraw cè.

Kèle tinyèlen makanjanna, kalasa, nyègènmakaw bolo, u bée seginna kulu la, ka na u labèn ni ala delisèbèn ye.

O bannen ka sòrò ka ci bila Bankumana Kamaraw ma. O ala delisèbèn, jònni de bè o ta ?

O mögò tè sòrò. Jònmagannibilen min tè sìran, n'a tè tamaki de b'a ta ka na kèle dògòda nyògòn ye la Bankumana.

O waati Bankumana masakè ka jòn dò tun bè, ko Keremina.

Muru t'a don, foyi tè se ka tèmè a sogo kan ka taa, a bula.

Ale bè kèle nyèfè. Ale kelen bè kèlebolo tinyè nyè tugu ni nyè yèlè cè.

Jònmagannibilen ko k'ale b'o kèle su fòlò ye. Bawo ni kèle ma kèle sebaga tè dòn.

Tuma min, kèlekècèw ye nyògòn sòrò Bankumana so kòkan dankelenw y'u seri nyògòn kan :

Disiba ni kèreni na.

Kululakamaraw ko yan ka di ni so ye. U ye sow nun juru bila.

Farima Kamara, manden rjanamuso dò tun don dòoma don, nyègan don, y'i jò k'a kòròkè Jònmagannibilen ni Keremina ka faaba naani ani sòlasegi wòorò lajè. U y'a ta sògòma, fo wulafé si ma si bin. Bawo Farima b'i yèlèma ka kè tuloma ye, a kòròkè kòrò ni Keremina bèn'a tòn da duguma. O y'a sòrò jònmagannibilen ka kèledenw sera fo kilomètèr 6 la :

- Samakò.

U sòròla k'u miiri, ko boli man jugu n'tè segin kò o de ka jugu.

Fitiri ma dòn kòsèbè, u sera Bankumana. U ka jè ka Keremina bin. O binnen min kè, o ka kèlekècèw y'u sen fa. Bawo Bankumanakaw ka kèle tinyèna. U taara fò masakè ye ko Keremina binna, ni an ma taa, u bèna an minè k'an kè jòn ye.

Tuma min Keremina binna, jònmagannibilen ko k'a faga sani a sègènnafinyè ka bò. O kelen Nòròbukari y'a ka aladelijeleni minè. Nin sababu de y'a to Kamaraw kéra Narena sigibaga ye.

Jònmagannibilen ko kèle bolo ma k'u ka segin kulu la, ka kisè ni mugu ta ka na Bankumana filen kolon ci, k'a dàga kolon ci.

Bankumana masakè ni a ka kèlebolo ye u yèrè nyini. O boli sen fè jigidala Kamaraw ko ;

- anw tè se k'aw bila ka taa o cogo la.

Masakè hakili tinyèna. A ye lahidiu caman di jigidala kamaraw ma :

Ari bè kè furu nyògòn ye, ani kanu nyògòn ye.

O y'a sòrò kululakamaraw taara

kisè ni mugu ta yòrò la. Olu seginna, u y'a sòrò Bankumana kamaraw ye finyè kè nyèlèn so ye. Nòròbukari, o don kamalen tun don. Kèlekè farin fana don, ani fana ko bi to a ta la. Ale de y'a jira kèlebolo la k'u sigi Bankumana.

. Kaninbala, ni o ye kèlebolo nègètigi ye, o ko : an ka nyèjyin ji nyèmajölen na. Barisa i kèlenyògòn nò, mögò tè girin ka na sì yén. O la kululakamaraw bée y'u nyèsin Joliba ni «Kòròkòròji» Fajinba ma. O don kama o nyògòn cènyè masa tè manden.

Dantigèli kelen kò Nòròbukari n'a ka jama fè, Fajinba ko :

- Nin tè baasi ye, ne bè se k'aw ka cènyè filè.

A ye buguri ci k'a jènsèn, ka tila k'a ci k'a jènsèn fo sinyè saba.

O y'a sòrò kèlebolo dafalen bè cènyè in kun na. O bannen, a k'u ma :

- aw ka na sigi Bankumana, ni aw ma hòrònchè kè saraka ye.

A ko tugun buguri tè dalajè f'o hòrònchè ka sigi a cèma.

Daga wulila sonkalan ma ye.

Dògòkun mumè mögò ma sòrò. Dògòkun filanan daminè don Nòròbukari sònna ka kè Bankumana sigi saraka ye.

Nka, a ni kèlebolo bè saratikan di fòlò :

- Mögò o mögò ye ne bònsòn lakasi, ani minw mana jama janfa, ala ka kasara se olu ma.

A wulila ka maramafèn bò, k'i jò cènyèdenw kan. Fajinba ko :

- I sònna i ka kè ka dugu saraka wa ?

Jònmagannibilen ko k'a sònna. O la sa, Fajinba ko tuguni, i ka kuma laban fò jama ye.

Ni mögò min ye kañada wolonwula tana kè wali jama ani jeliw don o don, o kò ka nagasi.

O waati hòrònkan tè tigé. Nka Fajinba tun bè kòròboli la cèfarinya kan.

A ye jònmagannibilen kun suli cènyèdenw kan, k'a kan kèfè wagasi walasa mögò joli bè kè buguri la.

A sòròla ka dononkòrò fila kan tigè o kan. O bannen k'a nya-gamin cèncèn na, ani babélè, k'u kè filen kura kònò.

Mamòrò Tarawele, tun ye lameni kòrò Kamara ka jònchè mandi ye. Bawo Mamòrò tun ka kènè ni kènèya yèrè ye :

Filen kura falen babélè ni cèncèn na, a b'o ta ka boli kòròn ni tilebin, kényèka ni bayanfan ka cèncèn seri seri.

Faduba ni Danbu, kèle binyè kènè, olu bè dononkòròw minè ka boli n'u ye o cogo la, ani k'u siw fili fili finyè fè. Bawo, babélè ni shèw siw sera yòrò o yòrò Bankumana bè bonya ka se yen. O saraka bò bannen, u seginna ka na Bankumana sigi la. O san 133 ye nyinan ye (1978).

Mori Yamudu tèmètò k'a taa hiji la, b'a ka denbaya to Kamara musiri naani bolo Nyègènma. A taalen kò laji Umaru bène na Nyègènma ci, i n'a fò mögò ma deli ka sigi yen.

Bawo, o waati la silamèya ma don manden. Maninga ko mori ma ko :

- Kunjananin.

O kèle kéra sababu ye ka Kamaraw jènsèn, si tè si yòrò don tugun.

Mori Yamudu seginna, a

nan'a sòrò yòrò kéra ntomon ye.

Bamananw ko, nyininkalila tè fili :

Yamudu ye nyininkali kè, fo ka kibaruya sòrò a ka denbaya kan.

Kèle in kò fè, musiri taara i sigi kakala sibi kèfè fè.

Yamudu selen kakala, musiri nyèji bòra. A denmuso naani nana u me-leke a la. O kelen Mori Yamudu ko :

An ka jè ka sigi yan. musiri ko :

Ne tè nbirimaw yòrò don tu-gun. Latigè ka kòrò jòn ye, morikè ko :

Ne bè ala deli, i tòw bène, nka misimuso ni ntura kònòntòn ye a saraka ye. Musiri sònna. O yòrò bè la, Yamudu wilila ka seleke bène naani yaala ka kululamògò wele, u ka na sigi faso kònò. Dòw nana, dòw ma na. O de kò fè u bée ye ci sama Bankumana Kamaraw ma, k'u bène fara u kan.

Bankumanakaw ma ban; nka fo u k'u sinyè; walasa u bée ka kènyè :

- hòrònja

- fanga la.

Yamudu ko :

ni dugulen min ye ale janfa, wali k'a kò kunnada, ala ka o tigi kènyè.

O de kama moriden naani kè-

ra manden sigibaga ye. Hali bi Ya-mudu kò bè bankumana.

Bankumana bée lajèlen bòra so sa-ba kònò.

1- Farajana: so naani

- 1) Sirafin tanba
- 2) Lamini ba
- 3) Kanin manfa
- 4) Filasun bòkòri

2- Sorijana : so fila

- 1) Namina misiri
- 2) Fadensi

3- Kolowellenna : so kelen Kaninbala.

Dugutigi minay sigira dugu in kun na :

- 1 - Filasun bòkòri kamara
- 2 - Sirafin tanba kamara
- 3 - Dusuba lamini kamara
- 4 - Kanin manfa kamara
- 5 - Nòròbukari karama
- 6 - Siratakadi fali kamara
- 7 - Siratakadi lamini karama
- 8 - Nyagan famori kamara
- 9 - Mayasun kòngilan kamara
- 10 - Nanyuma famuru kamara
- 11 - Sina kamara jagoya wajibi
- 12 - Figatigi makan kamara wajibi
- 13 - Nasira jigi kamara jagoya wajibi
- 14 - Yamudu ba jamanatigi
- 15 - Filamori kamara Koloba kamara

Bubakari Kulubali

balikukan karamiògò,

Kangaba

Jènèba n'a teri Jègèba

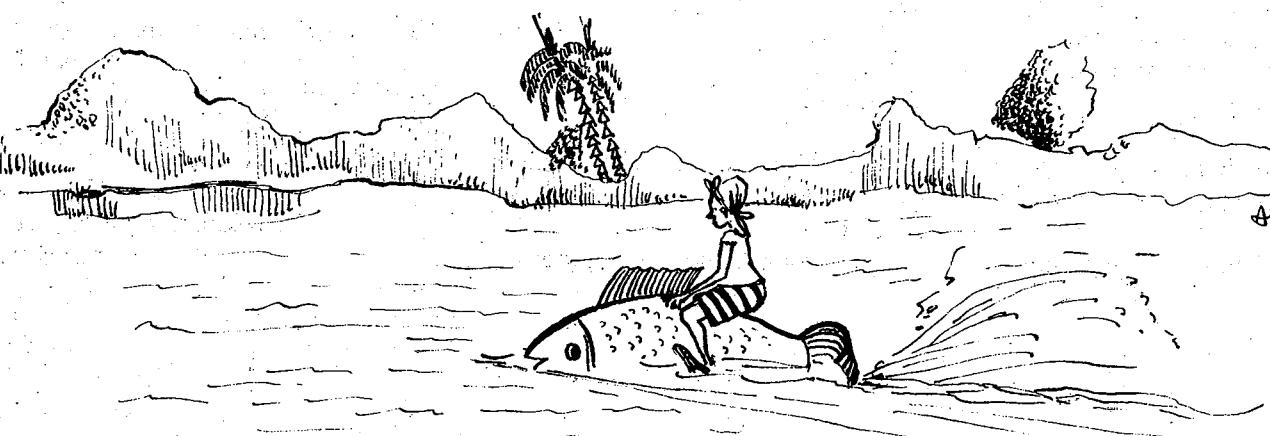
Sogòmada dò fè, Jènèba y'a wele k'u ka na malo minè ; mògò ma kuma, mògò ma bò ji la. Su kolen, Jènèba fa nana ni jègèba dò ye ka bò ba la. Jènèba y'a teri ye, n'o ye jègèba in ye. A y'a fò a fa ye, k'a ka jègèba bila a ka taa, k'ale teri don.

Don dò la, Jènèba taara minènko la ba la, a bòra ka bin ji la, Jènèba dun tun tè se nònni na. A ye weleli k'e, mògò si ma na a dèmè ka bò ji la. A teri jègèba de nana k'a ta a kò la fo gere la.

O de y'a to mògò man kan ka nyinè i teri kò cogoya si la.

Musa Keyita,
(I.P.N.)

Jènèba ye denmisènnin de ye, a n'a fa n'a ba tun sigilen bè ba da la. A fa ye jègè minèla ye. Don o don, a bè taa ba la jòfili la, ka jègè minè. O waati la, Jènèba bè minènw ko ba da la ; a teri tun ye Jègèba dò ye. Jègèba in tun b'a kunkolo labò ji la, k'u fo ko Jènèba, i ni sògòma, Jènèba tun bè malo d'a ma.

Jinè fililén

Don dò sènèkèla dò bè kòròshiyènni na a ka foro kònò a nyè bè jinè natò la, a ye sènèkèla nyininka : e bè mun na nin yòrò la ?

- Sènèkèla ko a bè kòròshiyènni na.
- Nin foro t'i ta ye, ne de ta don, jòn ko i k'a sènè ?
- Yafa n'ma, nka n'i ma sènè kè i tè kisi.
- Ne lamèn : i komi foro ye ne ta ye, ni sènè kèra fo k'a ban, an b'i ka sòrò tila sara fila ye, ne bè dugumata ta, e bè sanfèta ta.

Sènèkèla y'o dòn, a ye nyò dan...

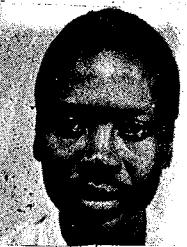
Nyòtigè sera, jinè n'a denw bée nana, sènèkèla ye nyò tigè k'a gosi, k'a fiyè, k'a kè bòrè kònò. Ka taa a feere sugu la. Jinè n'a denw taara nyò kalaw feere sugu '.

Sugulamògòw bée yèlèla u la, k'u maloya. Jinè dusu bòra, a ko cè ma, i ye ne lanègèn, nka ne bè n'ta sara i la. San wèrè ne bè sanfèta ta, dugumata y'i ta ye.

Nka, o san na, cè ye woso foro ba bò. Baara banen, kò jinè taara wosobulu tigè, sènèkèla y'a ka woso bò. U bée taara sugu la nyògòn fè. Cè ka woso sarina joona, ka wosobulu to, n'u ye wosobulu di mògò o mògò ma, o tigi bè yèlè fo k'a da fara. Jinè dimina, a kulela, k'a kule fò k'a tununmògòw ma.

Kabini o kèra, a ma ye tuguni.

Jarijeti Jara.

Poyiw

Surofèn

Suròfèn ! Tinyèlifèn ! Jahanamafèn !
Kabini suròfèn nana, jamana fereker'an bolo
Kabini suròfèn nana, sariyaw binna.
Kabini suròfèn nana, fosi tè kè a kécogo la tun
Kabini suròfèn nana, sègèn kèra fu ye.
Ka jotigi jalaki, ka jalakitigi jo, suròfèn de b'o kè
Ni min finnen don, suròfèn b'i jè walawala !
Ni min jèlen don, suròfèn b'i fin mònîmôni !
Ni da min tugulen don, suròfèn b'o yèlèn fuwa !
Suròfèn ko kèra lada y'an bolo.
Dogoli t'a la tun, maloya t'a la tun,
A b'e minè kinin, a b'e minè numan,
Nyèw bosolen
Nyè na,
Wa hèrè b'e si, hèrè b'e tilen.
Nka barika tè suròfèn na
Suròfèn b'e don nyè, a t'a dugujè nyè.
Bèe ka wuli an ka fu siri suròfèn ko in na.
Cè ! Ni min ko a b'a minè i fè, n'teri,
I ban, i duntò don !
Cè ! Ni min ko a b'a d'i ma, i ban,
I corontò don !

Cèkòrò Sangarè

Kanko

Ne ko bamanankan
Ne da ma bò tubabukan na
Ne da ma bò larabukan na
Ne y'olu dege tilegan fè
Ne da bòra bamanankan de la.
Wa ne taara kò kò o, ne b'e bamanankan bato
Ne taara ba kò o, ne b'e bamanankan bato
Ne b'a fò k'a bògò rò dòn, k'a fò buru la,
K'a fò file la, k'a welewele da.

Aw m'a dòn yèrèdòn sinsinbere dò ye yèrèkansò ye ?

Ni mögò min kan tilal'i la, O y'i danbe bérèbérè dò tilalen
Bamanankan ka di, nka bamanankan ka gèlèn, Bamanankan ka dun, bamanankan nyè ka misèn,
Bamanankan kòrò ka ca. Aw m'a mèn ko : « du ni dudadu :

Bèn ni bènbènbèn

Poro ni poroparaporo

Munyu ni munyuku-menyèkè

Nana ni jnanamarjanama

Fèn tigi n'a tigibatigi

Sigi ni sigi tèrèkètè ?

Yèlèkokuma tè,

Nin bée n'a kòrò b'e nyògòn na

Nin bée n'a fò tuma don.

Nka ne ye kalanden ye, ne b'aw

kò de, ne t'aw nyè

A' ye bamanankan duman fò

n'ye, n'k'a mèn.

A' ye kuma kòròmaw fò n' ye,

ne k'u sèbèn.

Cèkòrò Sangarè.

Faso ko

Tinba ni nyani

Bala ni daamu

Ka dò boso ka dò fana

Bi kasi ni sinin jòrò

Gènènkajèw de sègènnenn

N'o tè, ko-ka-mun mago tè sa.

An tè dòonin fò faso ko in na ?

Tubabuw taara, alihamudulilayi

fòra !

Titati nana, patisakana dabòra !

Ee ! Sigi tè sigi,

Mègu tè mègu,

Nun tè fiye, a tè foron,

Dulòkinin kanba

Dòndòrònin dòn goman

Binkènèjenin fanga !

Nkalon ni masaya !

Nanbara ni masaya !

Dònko ni mangoya !

Kuma ni bònè !

Makun ni siga !

Tinyè ni kara.

Yeko tè foko ye.

Nyètaa kèra kòtaa ye, yèrèta kèra yèrècoron ye,

Hun ! Ne siranna.

Cèkòrò Sangarè.

Wari

Cèw b'e girin ko wari,

Musow b'e pan-ka-puruti ko wari,

Denw b'e kasi ko wari,

Faantanw ko ka wari di,

Faamaw ko ka wari bò,

Su wari, tile wari,

An tè sigi, an tè jò, an tè da,

Cu-cu-cu ! Wari ! Wari ! Wari !

Ee ! N'balimaw, ne siranna wari

nyè

Wari ye dubaw ci,

Wari ye sinji fara

Wari ye furu dumanw sa,

Wari ye kanu bòròtò,

Wari ye teriya yoboyaba

Wari ye hadamadenya tinyè.

Mun ye wari ko goya n'ye ?

Jan fa juguw b'e siri wari nò fè,

Sininkan b'e fò wari nò fè

Kèlè b'e kè wari nò fè

Nyèji b'e bò wari nò fè

Binkanni b'e kè wari nò fè

Jeli b'e bò wari nò fè

N'balimaw, mögò yèrè b'e sa wari

nò fè.

Ko jugu fara ko nyuman kan,

An ko wari de b'a nyénabò

Nògò tè wari la bilen

Kasa tè wari la bilen

Maanyumanden tè tun, fò wari-

nyumanden !

N'a b'i kun don min,

I ka nyi, i dònbagà ka ca !

N'a t'i kun don min,

I na nyi, dònbagà t'i la ?

Ee ! N'balimaw, an tè sabali

dòonin ?

Wari diya o diya,

A tè hadamadenya

Bò, abada !

Cèkòrò Sangarè.

ko k'a fò a' ye

Nyògòndan sariya sèbèn Mali kanw na

Labèn cogo :

Sariya 1 : faso donko n'a ko kòròw yiriwali hukumu kònò, ani an ka kanw sankòròtali sababu la, balikukalan bolofara b'e nyògòndan fila kè :

1) - Mali kanw bée la

2) - Bamanankan na

minw b'e daminè Sètanburu tile 8 san 1981 fo Februyé kalo tile 10 san 1982, n'o ye sèbèn w minèli don laban ye.

Sariya 2 : Nyògòndan ninnu kun ye :

- ka kònònadiya don sèbènnikèlaw la, u ka se ka sèbèn suguya caman bò an faso kanw na,
- ka faso kanw sankòròta dònko siraw ni sèbènniko nyuman na.

Sariya 3 : Ni mögò min b'a fè k'i. sen don nyògòndan ninnu na, o ka kan ka sèbènni kè faso kanw sariyasèbèn hukumu kònò, ka sèbèn fila ci (mansinnasèbènni, walima bololasèbènni) :

- nyògòndan fòlò, min b'e se ka kè faso kan ke-lenkelen bée la, o nyèsinnen b'e balikukalan baarakè-law ma - karamògò fara kalanden kan - ani mögò minw b'a fè k'i seko jira an faso kanw sankòròtali la.

- nyògòndan filanan, min b'e kè bamanankan dòròn na, o nyèsinnen b'e kalansokònòsèbèn dilan-bagaw ma.

Kulekuleni

Kulekuleni ye sògòsògò sifa

dò ye. Bana don, min ka jugu denmisènnin ma kosèbè sanni a ka san

kefen sòrò. Mögòw b'a sòrò nyògò

òn fè, gèrènyògònnna sabu la. Ni

kènèbagatò gèrèla a banabagatò la

cogo dò la, tile 10 nyògòn o kò fè,

a bana b'e se k'o sòrò. A b'e kè i n'a

fò mura b'a la, farigan b'a minè, a

b'e sògòsògò su fè kosèbè. Sògòsògò

in cogoya de b'a jira ko kule-

kuleni don.

Sògòsògò b'e tugù nyògòndan na fò ka den ninakili ja. N'o kòtigèra, a b'e ji jèman namanamalamá dò fòdonò. Kulekuleni ye bana ye min jùlakafasan kosèbè.

A b'e se ka kalo caman kè mögò la. O tuma na, a b'e den bari-ka bée ban, ka gèlèya wèrèw don a la, i n'a fò fogofogolabana n'a

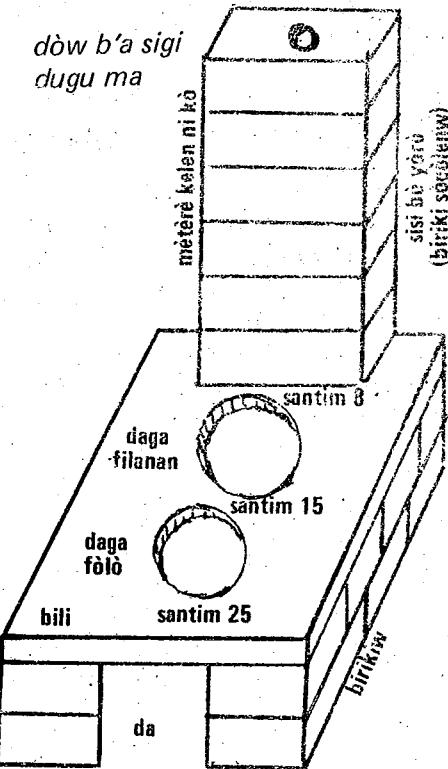
nyògònnna wèrèw.

An balementusow, a b'e se ka kisi nin bana jugu in n'a maasiba bée ma. O la, aw b'e taa ni denw ye dògòtòròso la ka bana in boloci k'u la kabini u bange kalo naaninan na, n'o kèra, a ka ca a la, aw n'a kisi bana in n'a tòorò ma.

Unafaran Kamara,
Balikukalanbamakò.

Tobilikèdibi

Kabini salonnasini fo ka na a bila nyinan na, an bée b'a mèn arajo la, ko tobilikèdibi ko bë fò ka caya Mali kònò ani Mali kò kan. An y'a mèn ko nyögònye dòw kéra ka tobilikèdibi ninnu jòcogo pereperlatigè, ka mògòw dege o la. An y'a mèn ko tobilikèdibi ko in fòra Afiriki jamana bée lajèlen ka nyögònye dò la, min kèra Nayirobi.

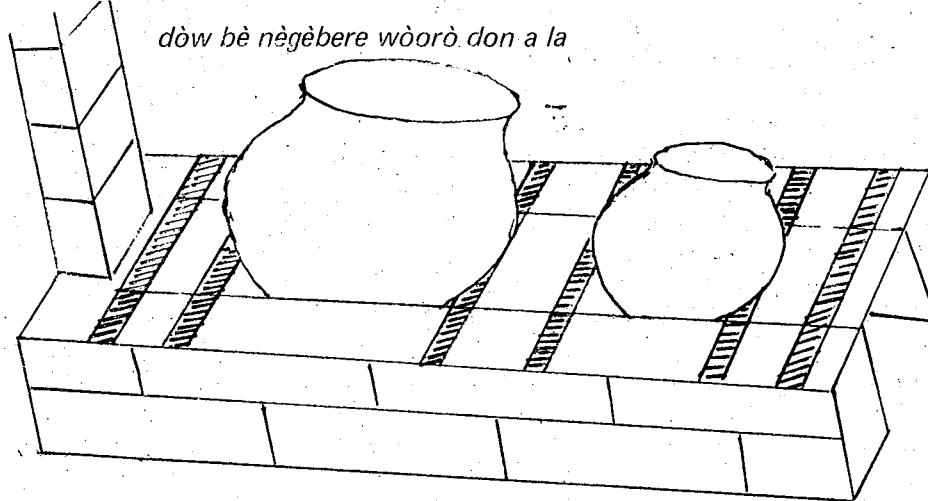

Kibaru kalanbagaw fana ye tobilikèdibi ko kalan san 1981 kònò kibaru nimòrò dòw la, n'o ye awirili kalo nimòrò ye, ani zuwèn kalo ta, ani uti kalo ni sètanburu kalo.

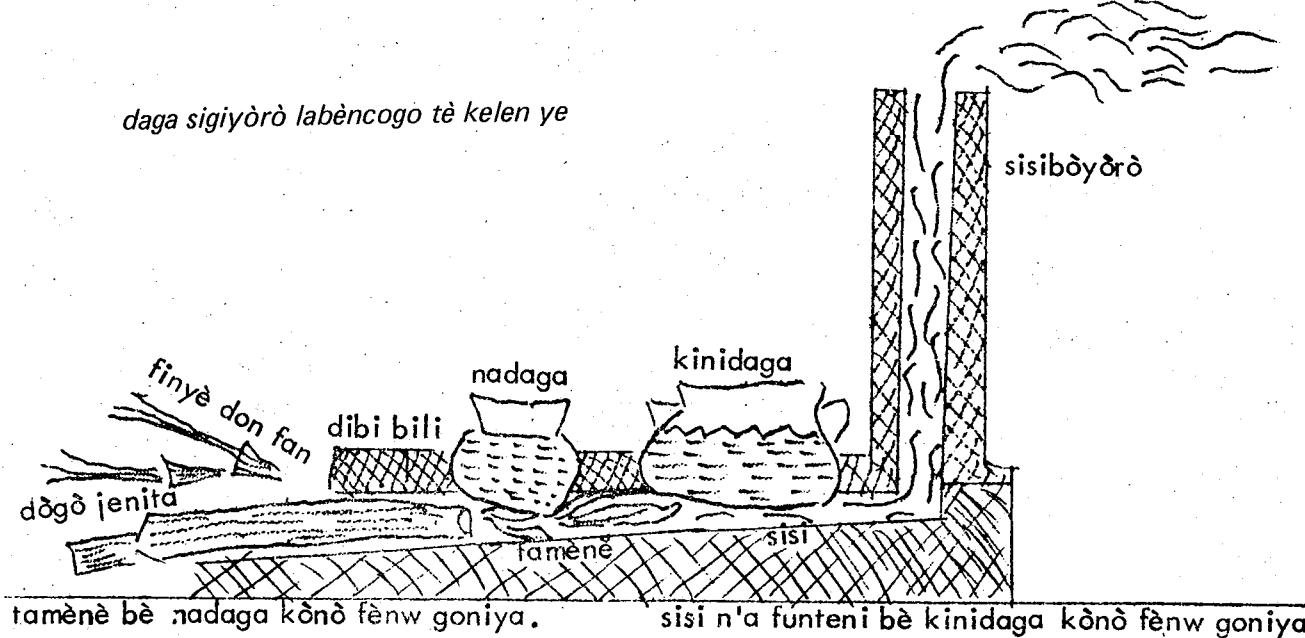
Kuma kofòlen ninnu bée bë tobilikèdibi de kan. Nka, tobilikèdibi jòcogo ka ca : dòw b'a jò k'a layèlèn san fè, dòw b'a sigi dugu ma ; dòw b'a kè bògò ye, dòw b'u ta kè simòn ye ; dòw b'e nègèbere wòorò don a la, dòw b'e dan nègè fila ma ; sisibòyòrò ni dagasigiyòrò labèncogo bée fana tè kelen ye.

Tobilikèdibi mana jò cogo o cogo, nafa bë sòrò o jòcogo la, gèlèya fana bë sòrò o la. I komi «Nyètaa» bë se Mali yòrò caman na

Cèni Bala.

daga sigiyòrò labèncogo tè kelen ye

tamènè bë nadaga kònò fènw goniya. sisi n'a funteni bë kinidaga kònò fènw goniya.

Kabini salonnasini fo ka na a bila nyinan na, an bée b'a mèn arajo la, ko tobilikèdibi ko bë fò ka caya Mali kònò ani Mali kò kan. An y'a mèn ko nyögònye dòw kéra ka tobilikèdibi ninnu jòcogo pereperlatigè, ka mògòw dege o la. An y'a mèn ko tobilikèdibi ko in fòra Afiriki jamana bée lajèlen ka nyögònye dò la, min kèra Nayirobi.

Kibaru kalanbagaw fana ye tobilikèdibi ko kalan san 1981 kònò kibaru nimòrò dòw la, n'o ye awirili kalo nimòrò ye, ani zuwèn kalo ta, ani uti kalo ni sètanburu kalo.

Kuma kofòlen ninnu bée bë tobilikèdibi de kan. Nka, tobilikèdibi jòcogo ka ca : dòw b'a jò k'a layèlèn san fè, dòw b'a sigi dugu ma ; dòw b'a kè bògò ye, dòw b'u ta kè simòn ye ; dòw b'e nègèbere wòorò don a la, dòw b'e dan nègè fila ma ; sisibòyòrò ni dagasigiyòrò labèncogo bée fana tè kelen ye.

Tobilikèdibi mana jò cogo o cogo, nafa bë sòrò o jòcogo la, gèlèya fana bë sòrò o la. I komi «Nyètaa» bë se Mali yòrò caman na

ani Mali kò kan, i b'a sòrò, Nyètaa kalanbagaw dòw bë sòrò, tobilikèdibi bë u ka so, walima u siginyògòn ka so. O la sa, an b'a nyini olù fè, u ka lètèrè ci an ma, ka kunnafoni d'an ma tobilikèdibi ninnu cogoya kan : a jòra ka dila cogo min na, u ye nafa min ye a la, u ye gèlèya min ye a la, ani fèn o fèn bë se ka mògò sòn hakili la o dibi ninnu ko la. O lètèrè kònò kumaw mana bò Nyètaa kònò, Nyètaa kalanbagaw bée bëna se ka dibi suguya kelen kelen bée nafaw n'a gèlèyaw dòn, k'u jòcogo n'u ladoncogo dòn, ka se k'u yèrè ta jò u yèrè sago la. O bë kè Nyètaa kalanbagaw ni nyögòn cè nyögondémè ye, nyögondémè min bë jamana nyètaa nògòya ka taa a fè.

Cèni Bala.

Tinyè

Cèkòròba dò, denkè saba tun b'a fè. U tun bè tunga fè. A satò, a y'a fò a ka mògòw ye u ka ci bila a denkèw ma, u ka na tinyè nò fè. Tinyè nin, fèn saba don : bòréfasanu, a kèrèlamuru, bòréfabuguri-mugu. A ko mògòw k'a fò denw ye : ni min fòlò ka so sera so, o bè bòréfabugurimugu ta, filanan, o ta ye kèrèlamuru ye, sabanan, n'o ye min ka so bè laban ka se so, o bè bòréfasanu ta. Ci sera denw ma. Bèe yèlènn'i ka so kan. Nka, si t'a fè ka bugurimugu ta, o de kosòn, u y'u sumaya si t'a fè ka se fòlò ye. U tora sulusala taama in na, fò cèkòròba dò y'u ye. O y'u wele k'u nyininka, u y'a nyèfò o ye. O ye kuma dò fò u kelen kelen bée tulo kòrò. O kèra dòròn, u girinna ka da sow kan ka yèlèn k'u girin fò so. U sera tuma min, u fa ko tilali ka kè cogo min na, a kè'r'o cogo la. So min fòlò sera, o tigi ye buguri ta, filanan, o ye kèrèlamuru ta, sabanan o ye sanu ta. Kun jumèn y'a to, ninnu girinna, bée b'a fè ka se fòlò ye ? Tuma min, dugu maakòròw ye u bée ni-yòrò d'u ma, denmisènw ko, ko dakurunyè kelen b'u fè k'a fò. U

ko : «kun jumèn na, anw fa ye a ka nafolo tila anw cè nin cogoya in na ?». Cèkòròba si ma se ka kuma in jaabi. Kelen y'i kanto : «n denw, n'aw b'a fè ka nin ko in sidòn, aw bè se kabako Zan ma, a ka ca a rò, o na kunnafoni jònjòn di aw ma».

O kèra tuma min, denmisènw wulila, bée yèlènn'i ka so kan, u bè taa kabako Zan nyini. U taamar, ka taama. Sòni, u nyè bè kòlòn saba la. Cèmancè ta, o jalén fò ka a dugukolo pérèn. Kèrefèta fila, olu falen don, u jiw bè panpan ka bila nyògòn kòrò, nka hali kelen tè tòni, cèmancèta kònò. Denmisènw y'i kanto, «kabako» dòròn, u tulo b'a la, «nin tè kabako ye, a ye taga nyè fè, kabako b'aw nyè».

U tèmèna, u taara, ka taa, ka taa, u nana se jiri dò ma, jiri suga wèrè bòlen a sanfè. Sanfèta in bo-nyèlen k'o saniya, dugumata in minèlen k'o bisi dò in diliw fè fò ka a furaw gese. Cè saba ninnu dògònin y'i jò «a ko, nin ye kabako ye», dòròn, u tulo b'a la : «kabako tè, aw ye taga nyè fè, kabako b'aw nyè».

U ye sira minè, u sera kòba ma, u ye cè dò sigilen sòrò kò in da la, u ye cè in fo ka ban tuma min, u k'u bè jigin kò kòrò.

Cè in y'i kanto u ma : «Aw kan'a kè» a ko : «mògò ma deli ka jigin nin kò in falen kònò ka bò», a ko : «n' y'a mèn ko kò n bè to ka ja waati dòw la, nka n'na dòn waati fèn o fèn don. Ne min filè nin ye, ne san wolonwula sigiyòròma fila bè dafa bi, a ma ja ne nyè na fòtò. N'aw bè se aw b'a munyu i n'a fò ne, fò kò in ka ja tuma min.» Cè bè tila o kuma na dòròn, kò ji bée bolila ka ja pè. Cè saba in y'i kanto : «nin ye kabako ye». U bè tila o fòli la, u tulo b'a la, «nin tè kabako ye, aw ye taga nyè fè, kabako b'aw nyè». U tèmèna kò in na, u taamana, ka si ka taama, ka tilen ka taama. Selifana tile waati, u nana cèkòròba sijè dò dalen ma sumana, u y'a fo, u tèmèna. U bène se sira fila bèn yòrò dòròn, u ni cè dò bè kùnbèn. Cè in bè bò a ka foro la, a bène siraba minè, jiri dalen bè a kan na, sèmè dalen bè fan kelen dò la, kòbilanyèbila b'a kan na. U tèmèna cèkòròba min dalen na, a n'o bòlen kojugu. An ka cè saba in kelen y'i kanto «Karamògòkè i ni ce», a ko «nba aw dan ka segin». An ka cè ko «eh, karamògòkè, anw tèmèna cè dò la, e n'o bòlen dè, i fa bè sòrò o ye, i fa don?» cè in yèlèla a ko «dunanw, an ka taa so, aw k'aw bisimila, k'aw ni lahine, aw sègènnèn don. Bi ma aw wuli aw ka so.» Tuma min na cè saba ninnu y'u farikolo ni u nugu lahinè, ka taama finiw bò ka fini jèlen don, u jatigikè y'u lasigi, a ko «an bè na sira fè tuma min, aw ye kuma dò fò n'ye, n'tun m'a jaabi, sisian n'béna aw jaabi. Aw ye cèkòròba sijè min ye dalen jiri kòrò, ne dògònin de don». Ce saba ninnu y'u kanto : «kabako». Cè in ko : «kabako Zan yèrè filè aw kòrò nin ye.» U dabali banna. Olu ye kabako Zan min tògò mèn fò yòrò jan, o ma kè jinè ye, o ma kè wokulò ye fo olu nyògòn; aah, nin y'u dabali ban. Kabako Zan y'i kanto u ma : «A ma se aw ka dantigè wèrè la, aw sera yan kun min na, n' b'a dòn.»

N'bè kelen f'aw ye, dinyè ko bée ye taamaseere minè de ye. Cènda, kolonnifili, kòlòsili bè nin bée nyè. Aw bè na aw faso la don min, bée yèlenna i ka so kan. Aw fa ye aw ka tinyè tila tuma min, a ye kuma-

kan min d'a kan o de tun bè n'aw bali ka se aw ka so, barisa min laban bè se, o de tun ka kan ka sanu ta. N' y'a dòn aw tè kòlòsili kè kosebè, o de la, aw y'aw sulusala, si t'a fè ka bén bòréfabuguri ma. Aw ye cèkòròba min ye o de nyèna aw ma. A y'aw wele k'a faw ye «si kana yèlèn i yèrè ka so kan, bari aw fa ko ni so min sera laban na, o so tigi de bè sanu ta. N'a y'a sòrò i b'i yèrè ka so kan i n'i sulusala; nka n'i bè mògò wèrè ta kan; i n'i teliya kòni, o tigi sen ka bò sanu ko rò, o de la aw girinna ka nyògòn ka so minè ka taa so. Aw sera tuma min tinyè tilara a fòra cogo min.»

Nka, o ma aw nimisi wasa, barisa dòw ko, k'olu bòra fu la tilali la, o de la aw wulila k'aw bè na tilali kòrò nyini. Tuma min aw bòra aw ka dugu kònò, aw sera kòlòn saba ma, fila ji bè pan ka kè nyògòn kònò, min bè cèmancè la, ji bè pan o kun na hali kelen tè bin a kònò. O kòrò tè dòwèrè ye denmisènw, dinyè kònò, jitigiw, nafolotigiw, olu de bè nyògòn sira taama, olu de ka hèrè ye kelen ye, olu de ka bònò ye kelen ye. A tè e mògò min kun, ni e nòròla u la, n'u m'i kè jòn ye, u n'i danbe bò i la, walima, u ka nyè i yèrè ma sa, i ma kisi, bari don dò u n'a fò.

O kò fè aw nana se cèkòròba fiyentò dò ma dugu don da la, a sègènnèn don, dugumògòw ka nyi, nka u t'a kè cèkòròba in ye. Denmisènw, n' bè kelen fò aw ye, ni jama da jèra k'a fò aw ma ko o ko la «a to», aw ye o to jama ta la, o la jama bè wuli ka jò aw ye. Nka, hali ni tinyè de bè aw bolo, n'aw m'a to jama ta la, ni min y'aw sòrò aw ka tinyè nin kònò, o ye aw kelen kunko ye. Aw ye cèkòròba min sigilen sòrò dugu don da la, a tun ka farin kojugu, a tun ka jugu a musow n'a denw ma fò k'a dama tèmè. Dugu bée kuman a fè ka dèse : a muso fòlò, a y'o faga gosili fè, a den fòlò taara a kun fè; ko tile bòra k'a muso filanan dalen to, a ye ji wuli k'a bèna o bòn o kan, a sen tura so danyè la k'a bin ka ji seri o nyè fila kan k'u bée ci. Kabini o kèra dugu bée y'a bila pewu, a muso taara so n'a denw ye, a bè yòrò min na sisan, a balo bè bò a dònbaluw de kun n'o

ye du vye.

O kò fè, aw nana se jiri fila ma, dò sigilen don dò san fè. Denmisènw, n'i y'a mèn 'u, jiriw don, n'i y'a mèn fana jiri lafiyalen, tu kònò jiri don. Jiriw taalan ye nyògòn ye, nka a ma fò u ka sigi nyògòn san fè, n'o kèra, kelen bè kelen faga. Aw nyè b'o la cogo o cogo, hadamadenw bè ten. Mògòw taalan ye nyògòn ye, nka ni dò y'i sigi dò kan, o bè kè nyògòn ye. Siginkanni tè dowèrè ye, e mana i tugu k'i bininbana i mògò nyògòn ka nafasòròsira la, i ma o dabò o ka kèrè kama dè !

O tèmènen kò, aw ka da a la ko munyu ani timinandiya, olu de bè se fèn bée la dinyè kònò. Aw ye cè min sigilen sòrò kò da la, o kò in bè ja san wolonwula ni san wolonwula. San wolonwula fòlò bè dafa waati min na, cè wulila ka taa jalaminè kè, kò jara ka tila ka don ka sòrò a ma na, a y'i sigi tugun fò aw ka n'a sòrò o la. O munyu, bée tè se o la. Nka, n' b'o fò aw ye munyu de ye mògoya taalan ye.

Aw nana se cèkòròba min ma o kò n'dògònin de don. Mògò, i bè se ko dò la, nka i b'i tò to kò. N'dògònin, a ye dinyè karaba. Karaba, a caman laban man nyi. O de y'a kòrò k'a siw bée jè.

Sisan, aw sera yan kan yèrè min na, n'bè n'o kòrò fò aw ye. Aw fa ye sanubòrèfa di min ma, o garijègè bè jago de la.

Kèrèlamuru dira min ma, o ye kèlèmasa de ye, o ka dinyèlati-gè bè kèlèmasaya de la. O bè nègè-denw mara.

Bugurimuguborèfa dira min ma, o garijègè bée lajèlen bè bò dugukolo la: O ta ye cikè ani bagan Mara ye. Aw fa ye nin taama-seere ninnu jira aw la, nka a ma sòn ka u si fò aw ye, walasa aw ka wuli k'a nyini, ka u si dòn. O nyinini sira fè aw na ko caman si dòn fana.

Sisan, aw bè sigi, aw bè bén ka sigi, aw si tè taa si kò, aw ka hadamadenya dulonnen don nyògòn na.»

Domase Konare lakoliden ENA Bamakò.

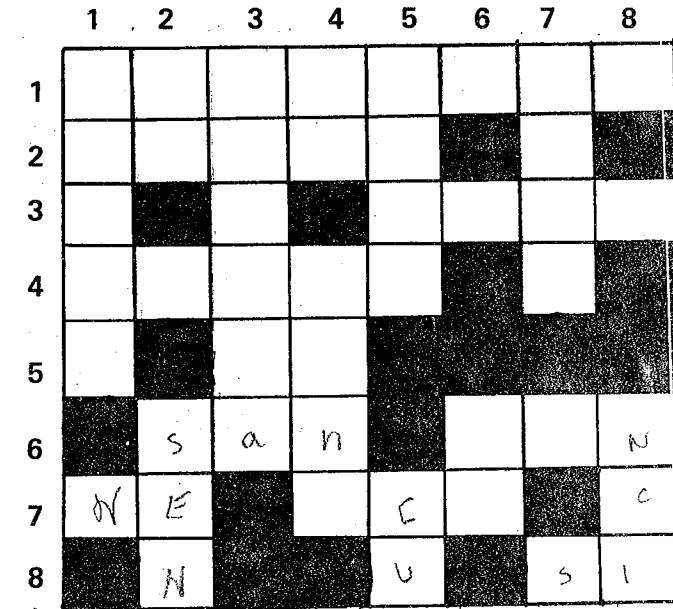
Ntèntèn

Sira dalenw

1. Bèlèdugu dugu dò don.
2. Hejitaalaw bè se yen.
3. An bè nyò suman ale de la.
4. Mògò tògò.
5. Mògò tògò.
6. N'ale tè, sénèfènw tè nyè – o bè sòrò shè kòrò.
7. O tè mògò wèrè ko ye – fulaw b'u fa wele ten.
8. Ala k'o d'an bée ma.

Sira jòlenw

1. Fini sarama don.
2. O de b'an se yòrò bée la.
3. Ale ma sigi mògò kelen kama.
4. Ko tè fin a kònò.
5. A bè ji la – o
6. Bana don min bè mògò minè, a bè bagan minè.
7. Bagan dòw taamashiyèn don.

8. Bamanantògò don.
Cèkòrò Sangare, Lakòlikaramògò.

An ka yèlè dòonin

Nin dugu in na, alimami tògò ye Kilentigi Tanga, alimamifalako tògò ye Jurukòrò Keyi.

Alimami dògònin dò tun bè yen ko Dacèwara Tanga. O tun ye kafiri belebele ye, seli ko kuma tun tè se ka f'a ye.

Don dò, Dacèwara taar'i min k'i fa dòlò la tew. A selen so fitiri fè, a y'i to ka misiri weeblekan mèn. O yòrònin na, a hakili jiginna ka taa kisè bò sefìlaw bée nun fè misiri kònò. A sinna k'a ka marifa ta ka misiri sègèrè. A bè se yen tuma min, a y'a sòrò u bée ten turulen bè dugu ma. A sinna k'a ka marifa da sin u ma, k'a fò : «aw jakalimèw, aw k'aw tè fara manamanako la, don o don, aw bè n'aw kun biribiri yan ko seli, seli. Mògò fòlò min man'a kun k'ata, à ba ye su wolo». A bolo fila bannanen bè marifa la.

Aa ! Mògò si ma se ka wuli.

A mènna, ka mèn, c'mami y'i kanto dogodogonin na alimamifalako ma : Ee ! Jurukòrò, mògò ma wuti fòlò wa ?» Alimamifalako ko : «Aa ! Kilentigi, ne hakili la, misiri kònò, mògò jumèn kun bè biri alimami ta nyè, janko ka wuli a nyè ? Mògò kòni ma wuli fòlò dè. Bèe b'e de kònò».

A tora ten, fo Dacèwara sago sera. A ko u ma : «Aw tatinyènen ninnu, aw ye ngòn dòn wara ye ! Dò tun k'a kun kòròta, o tigi tun na alahuwakibaru fò yòrò wèrè min ni yan tè kelen ye. Ne taara».

Kabini Dacèwara y'i kò di

Alahuwakibaru ma fò, kuma tè salamaleku ma. Bèe carinna, fo da dògòyar'u la.

Alimami taakan kèra so : «N ye muso min furu ka d'a ma, n b'o furu sa, mògò naasilen in. A tè mògò wèrè si nòfè ne yèrè kò. N'a kun ye ne ko ye, ne tè sa abada, i ka ne musonin ncinin ta n kò yan, bataramògò, wulukèkòrò in».

Ishaka Kulubali,
Balikukan karamògò kuntigi,
Zanabugu - Marakala,
Segù.